

รายงานการศึกษากำลังผลิตพืชอาหารในพื้นที่ป่าชุมชน
(ป่าชุมชนที่ได้รับการส่งเสริมจากกรมป่าไม้ ประจำปีงบประมาณ 2548)

กรณีศึกษาป่าชุมชน ในเขตพื้นที่ จังหวัดตรัง , สตูล , กระบี่ , พังงา และภูเก็ต

A case study of the community forest at Trang
Satun krabi Punga and Puket Province.

นายพีระชัย สุขเกื้อ

นักวิชาการป่าไม้ 7 ว.

นายสุวัฒน์ จินดา

นักวิชาการป่าไม้ 6 ว.

นายศตลลิตธิ เพ็ชรแก้ว

นักวิชาการเผยแพร่

นางบุษยา สุขเกื้อ

นักวิชาการเผยแพร่

ศูนย์ศึกษาและพัฒนานวนศาสตร์ชุมชนที่ 16 จังหวัดตรัง

ประจำปีงบประมาณ 2549

สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

บทคัดย่อ

จากการดำเนินการศึกษาถึงกำลังผลิตของพืชอาหารในป่าชุมชนที่ประกาศในปีงบประมาณ 2548 หรือตามโครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ศึกษาและพัฒนาวนศาสตร์ชุมชนที่ 16 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดตรัง สตูล กระบี่ พังงา และภูเก็ต จำนวนทั้งสิ้น 29 หมู่บ้าน เนื้อที่รวม 2,904.5 ไร่ พบว่า ได้ผลผลิตพืชอาหารคิดเป็นมวลรวมทั้งหมด 9,679 กิโลกรัม ต่อปี หรือเฉลี่ย 3.33 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี โดยแยกเป็นผลผลิตพืชอาหารของแต่ละจังหวัดที่ศึกษาพบว่า จังหวัดกระบี่ให้ผลผลิตมวลรวมต่อพื้นที่สูงสุด คือ 6,670 กิโลกรัม ในพื้นที่ป่าชุมชน 3 หมู่บ้าน จำนวนพื้นที่ 1,597 ไร่ หรือเฉลี่ย 4.18 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี รองลงมาได้แก่จังหวัดพังงา มีผลผลิตมวลรวม 1,463 กิโลกรัม ในพื้นที่ป่าชุมชน 9 หมู่บ้าน จำนวนพื้นที่ 497 ไร่ หรือเฉลี่ย 2.94 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี รองลงมาได้แก่จังหวัดตรังได้ผลผลิตมวลรวม คือ 836 กิโลกรัม ในพื้นที่ป่าชุมชน 9 หมู่บ้าน จำนวนพื้นที่ 690 ไร่ หรือเฉลี่ย 1.21 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี จังหวัดสตูลให้ผลผลิตมวลรวมต่ำสุด คือ 650 กิโลกรัม ในพื้นที่ป่าชุมชน 8 หมู่บ้าน จำนวนพื้นที่ 100.5 ไร่ หรือเฉลี่ย 6.47 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ส่วนจังหวัดภูเก็ตนั้นไม่มีพื้นที่ป่าชุมชน

โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อใช้ทราบถึงศักยภาพกำลังผลิตได้แก่ ชนิด จำนวนมวลรวมทั้งปีและช่วงของการเก็บหา ของพืชพันธุ์ผักป่าของชาวบ้านที่รายรอบป่าชุมชนนั้น ๆ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง วิธีการศึกษาคือ การใช้แบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้อยู่รายรอบป่าที่ใช้ประโยชน์จริง คณะกรรมการป่าชุมชน หมอยาพื้นบ้าน และสามารถแบ่งพื้นที่ออกได้ 3 ลักษณะ และชนิดพืชอาหารที่พบ คือ

1. ป่าชุมชนแบบดั้งเดิม จะพบในพื้นที่ จังหวัดพังงา กระบี่ และ ตรัง พืชอาหารที่พบนั้นได้แก่ สะตอ เนียง เซลียง ผักหวานป่า
2. ป่าชุมชนแบบพัฒนา ที่มาจากพื้นที่ว่างเปล่า พืชอาหารที่พบจะเป็นพืชผักพื้นบ้านที่ปลูกเพื่อประโยชน์นอกประสงค์ ได้แก่ ชีเหล็ก มะม่วงหิมพานต์ กระถินเทพา
3. พื้นที่ป่าชุมชนแบบป่าชายเลน พืชที่พบได้แก่ โกงกางใบเล็ก โกงกางใบใหญ่ ตะบูน เหงือกปลาหมอ เป็ง เป็นต้น

โดยภาพรวมของกำลังการผลิตทางด้านพืชอาหารของป่าชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน นั้นถ้าหากเปรียบเทียบปริมาณผลผลิตกับพื้นที่ป่านั้น พบว่ายังมีศักยภาพน้อย ทั้งนี้เนื่องจากป่ายังขาดการดูแลบำรุงรักษาและควรมีการปรับปรุงโดยการปลูกพืชเสริมในระบบวนเกษตรในพื้นที่ป่าชุมชนให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ต่อไป